

Sygn. akt IV Ca 25/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 października 2015 r.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący SSO Iwona Wróblewska-Pokora (sprawozdawca)

Sędziowie SO Mariusz Jabłoński

SO Paweł Iwaniuk

Protokolant Katarzyna Kowal

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 16 października 2015 r. w W. sprawy

z powództwa M. C., E. W., M. W. (1) i Ż. W.

przeciwko K. P.

o zachowek

na skutek apelacji powódek M. C. i E. W.

od wyroku Sądu Rejonowego w Legionowie

z dnia 14 maja 2014 r., sygn. akt I C 442/13

uchyla zaskarżony wyrok, znosząc postępowanie w sprawie począwszy od rozprawy z dnia 5 marca 2014 r. i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Legionowie pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach procesu w instancji odwoławczej.

M. I. W. P. I.

Sygn. akt IV Ca 25/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Rejonowy oddalił powództwo E. W. i M. C. (następców prawnych powódki W. S.) skierowane przeciwko K. P. o zapłatę kwoty 20.625 zł z odsetkami ustawowymi tytułem zachowku po zmarłej I. O..

Sąd Rejonowy uznał, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie z uwagi na nieudowodnienie przez stronę powodową wysokości zachowku.

W złożonych apelacjach E. W. i M. C. wniosły o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa oraz zasądzenie na ich rzecz od pozwanej kosztów postępowania za obie instancje, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania i orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Zarzuciły naruszenie przepisów prawa procesowego tj. art. 5 kpc, art. 25 kpc, art. 212 kpc i art. 228 § 2 kpc.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja skutkowałą uchyleniem zaskarżonego wyroku, zniesieniem postępowania począwszy od dnia 05 marca 2014 r. i przekazaniem sprawy Sądowi Rejonowemu w Legionowie do ponownego rozpoznania, aczkolwiek z innych przyczyn niż wskazane przez skarżące w apelacjach.

Zdaniem Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie w toku postępowania przed Sądem I instancji miała miejsce nieważność postępowania określona w art. 379 pkt 5 kpc – Sąd Rejonowy nie wezwał bowiem do udziału w sprawie po stronie powodowej wszystkich następców prawnych zmarłej W. S..

Wskazać należy, że pozbawienie strony możliwości obrony jej praw w rozumieniu art. 379 pkt 5 kpc zachodzi wówczas, gdy z powodu uchybienia przez sąd przepisom postępowania strona wbrew swojej woli została faktycznie pozbawiona możliwości działania w postępowaniu lub jego istotnej części, jeżeli skutków tego uchybienia nie można było usunąć przed wydaniem orzeczenia w danej instancji.

Z akt sprawy wynika, że powódka W. S. zmarła w dniu 04 maja 2011 r. (k. 53), w związku z czym postanowieniem z dnia 30 maja 2011 r. Sąd Rejonowy zawiesił postępowanie w sprawie (k. 55).

Do pisma z dnia 11 lutego 2013 r. pełnomocnik zmarłej powódki dołączył postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku po W. S., w którym wskazano, że spadek po niej nabyły na podstawie ustawy siostry: M. C., E. W. i M. W. (2) (k. 60, 61).

Sąd Rejonowy wezwał pełnomocnika do wskazania, czy został ustanowiony pełnomocnikiem spadkobierców W. S. (k. 63). W odpowiedzi pełnomocnik przedłożył pełnomocnictwa udzielone przez E. W. oraz M. C. (k. 65-67). Sąd Rejonowy podjął postępowanie w sprawie postanowieniem z dnia 15 kwietnia 2013 r. (k. 69).

Zgodnie z zarządzeniem z dnia 21 października 2013 r. Sąd Rejonowy wezwał pełnomocnika powódek: M. C. i E. W. do wskazania adresów zamieszkania wszystkich osób występujących w sprawie w charakterze powodów (k. 75). W piśmie z dnia 05 listopada 2013 r. wskazano adresy M. C. oraz E. W. (k. 79).

Sąd Rejonowy nie wezwał do udziału w sprawie po stronie powodowej M. W. (2) (jako następcy prawnego W. S.).

Z akt sprawy I C 1244/12 (IV Ca 403/14) wynika, że M. W. (2) (z d. O.) zmarła w dniu 02 września 2011 r., a spadek po niej na podstawie ustawy nabył mąż M. W. (1) oraz córki Ż. W. i K. P. (k. 78 akt I C 1244/12).

Sąd Rejonowy powinien zatem wezwać do udziału w sprawie w charakterze powodów również następców prawnych M. W. (2), czego jednak nie uczynił, w związku z czym pozbawieni byli możliwości działania w postępowaniu.

Sąd Okręgowy dopiero podczas rozprawy w dniu 16 października 2015 r. wezwał do udziału w sprawie w charakterze powodów Ż. W. i M. W. (1) (k. 365).

W ocenie Sądu Okręgowego o nieważności postępowania można mówić zatem już od rozprawy, która odbyła się w dniu 05 marca 2014 r., a o której powiadomiono jedynie pełnomocników E. W. i M. C.. Z tych przyczyn Sąd Okręgowy uchylając zaskarżony wyrok zniósł postępowanie począwszy od dnia 05 marca 2014 r. – na podstawie art. 386 § 2 kpc w zw. z art. 379 pkt 5 kpc.

Na marginesie wskazać należy, że sprawa o sygnaturze I Nc 5911/11 toczyła się z powództwa W. S. przeciwko K. P. o zapłatę kwoty 20.625 zł tytułem zachowku po zmarłym J. O.. Sprawa niniejsza - o sygnaturze I C 442/13 (wcześniej I C 498/09) dotyczy zaś zapłaty tytułem zachowku po zmarłej I. O.. Mimo zatem, że strony w obu sprawach były tożsame, nie można mówić o tożsamości roszczeń w nich dochodzonych.

Nadto, przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy powinien przede wszystkim – o ile strony nie zgłoszą tego wniosku – dopuścić z urzędu dowód z opinii biegłego niezbędny do ustalenia wysokości żądania (wartości lokalu wchodzącego w skład spadku po zmarłej I. O.).

Podzielić należy stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 11 grudnia 2014 r., sygn. akt IV CA 1/14, że niedopuszczenie w sprawie o zachowek z urzędu dowodu z opinii biegłego, niezbędnego do ustalenia wysokości żądania, jeżeli dochodzone roszczenie jest oczywiście uzasadnione co do zasady, stanowi naruszenie art. 232 zd. 2 kpc, także wtedy, gdy stronę reprezentuje zawodowy pełnomocnik.

Z przytoczonych wyżej przyczyn na mocy art. 386 § 2 kpc orzeczono jak w wyroku.